

Om Mani Padme Hum #8 vraag 2

Aha!

25 December 1987 's morgens in Gautam de Boeddha Auditorium.

Vraag 1

*Geliefde Meester,*

*Een paar weken geleden was ik wakker, en plotseling was er enkel gepraat. Er was geen spreker. Jarenlang had ik geluisterd naar de uitspraak dat de waarnemer en wat waargenomen wordt, één zijn. Ik zag dat er geen kamer was, geen noodzakelijkheid voor een denker; enkel bewustzijn en het ontstaan van verschijnselen. In plaats van uit bed te springen, draaide ik me om en sliep.*

*Inzicht lijkt op een zacht briesje, een fluistering. Wilt u iets zeggen over de niet-dramatische kwaliteit van echt inzicht?*

...

Je gaat verder met te zeggen: '... geen noodzakelijkheid voor een denker...' Wie bedenkt dit geen noodzakelijkheid voor een denker? Het is beslist een gedachte. De noodzakelijkheid of geen noodzakelijkheid zijn beide gedachten. 'Enkel bewustzijn'... maar dat is ook weer een gedachte – 'en het ontstaan van verschijnselen.' Dus alles is door de achterdeur teruggekomen! 'Het ontstaan van verschijnselen' – je bent beslist de waarnemer en de verschijnselen zijn wat waargenomen wordt. De mind is teruggekomen, en zegt tegen je: 'Er is geen noodzakelijkheid tot denken.' Maar dit is denken. Je hebt er misschien niet op gelet, je ziet het misschien niet. De mind kent heel listige manieren.

En ik analyseer je vraag om bepaalde redenen, omdat het vroeg of laat de vraag van iedereen gaat worden. Een man komt bij me en zegt: 'Ik heb gelukzaligheid ervaren.' Het is onzin. Of jij kunt er zijn of gelukzaligheid kan er zijn. Beide kunnen er niet tegelijk zijn. En als er enkel gelukzaligheid is, wie gaat het dan melden?

De belangrijkste discipel van Lao Tse was Chuang Tse. Hij was op het pad. Hij meldde elke dag zijn ervaringen – ontstaan van spirituele verschijnselen, ervaringen van licht, bloeiende lotussen – maar Lao Tse schonk nooit enige aandacht aan wat hij zei. Het enige dat hij van het gezicht van Lao Tse kon aflezen, was: 'Verspil mijn tijd niet. Ga maar, ga weer mediteren.' Maar op een dag kwam Chuang Tse helemaal niet – hij kwam gewoonlijk vroeg in de ochtend. Lao Tse wachtte op hem. Het was de tijd voor de zonsondergang en hij informeerde: 'Waar is Chuang Tse?'

Ze zeiden: 'Hij zit onder een boom. Vanaf de ochtend heeft hij daar gezeten.'

Lao Tse zei: 'Het lijkt erop dat ik er heen moet gaan en kijken wat er gebeurt. Er gebeurt vast iets voor de eerste keer.' En hij ging erheen, schudde aan het lichaam van Chuang Tse en zei: 'Aha! Maar houd je mond! Nu is het niet meer nodig elke dag naar me toe te komen om al die onzin te beschrijven.'

En Chuang Tse viel neer aan de voeten van Lao Tse met tranen van vreugde en zei: 'Uw mededogen is groot. Hoeveel jaren heb ik u gekweld? En uw mededogen was zo groot dat u nooit iets zei. U zei eenvoudig: "Ga door." U loochende het nooit. En vandaag bent u naar me toe gekomen om alleen maar te zeggen: "Aha!"'

Meer kan er niet gezegd worden.

'Ik zag', zeg je, Amrito, 'dat er geen kamer was, geen noodzakelijkheid voor een denker; enkel bewustzijn.' Waarom haal je het woord 'enkel' erbij? Onbewust ben je je er ook van bewust dat als er enkel bewustzijn is, er geen reden is voor het bijvoeglijk naamwoord

‘enkel.’ Je weet heel goed dat jij er was, en met jou was er alle bagage die je in de mind bewaard hebt.

‘... en het ontstaan van verschijnselen. In plaats van uit bed te springen, draaide ik me om en sliep.’ Dat is het enige goede wat je deed! En als er ooit weer zulke stompzinnige dingen met je gebeuren, denk er dan aan – spring niet uit bed, maar draai je gewoon om en ga slapen. Slaap is veel beter dan dromen. Je ervaringen waren niets anders dan dromen, zeepbellen, zonder enige geldigheid op zichzelf.

‘Inzicht lijkt op een zacht briesje.’ Inzicht ‘lijkt niet’ op een zacht briesje. Het is. En het verschil is groot. Zeg je tegen iemand: ‘Het lijkt wel of ik van je houd... het lijkt bijna of ik van je houd?’ Je hebt lief of niet.

Weer ben je gaan dromen, want je alleen maar op je zij draaien maakt niet veel verschil. Je kunt dromen met je gezicht naar de ene kant, en je kunt dromen met je gezicht naar een andere kant, en er zijn dromers die met open ogen dromen terwijl ze op straat lopen. Dromen is in elke situatie mogelijk. ‘Inzicht lijkt op een zacht briesje, een fluistering,’ Nee, Wanneer het inzicht zich opent, is er geen manier om het te beschrijven, je kunt niet zeggen ‘lijkt op een zacht briesje’ of ‘een fluistering.’ Het is absolute stilte. Een fluistering is te luid, en een zacht briesje zit daar ver onder.

In onze gewone ervaringen is er niets dat vergeleken kan worden met het tot bloei komen van je inzicht. Zij die tot het inzicht gekomen zijn, zijn plotseling volkomen zwijgzaam geworden omdat ze niet kunnen uitvinden hoe het te zeggen, wat erover te zeggen, tegen wie het te zeggen. Wie zal het begrijpen?

Gautam Boeddha werd verlicht in een nacht met volle maan en gedurende zeven dagen zei hij geen enkel woord. Het verhaal is zo mooi. Het is nodig om het vanuit verschillende hoeken te begrijpen, omdat het tot nieuwe betekenissen leidt, nieuwe implicaties. Waarom bleef hij zeven dagen lang zwijgen? Ten eerste was hij zo overweldigd dat er geen sprake was van er iets aan te doen. Alles gebeurde...

Later... hij had vijf discipelen. Hij dacht: ‘Ik moet tenminste iets tegen die vijf discipelen zeggen. Ik was onwetend, maar ik gaf voor een meester te zijn.’ En er zijn overal ter wereld velen die hetzelfde doen, want het is gemakkelijker een meester te zijn dan een discipel. De discipel moet door een geweldige transformatie gaan.

Hij voelde mededogen voor die vijf die hem gevolgd waren, maar wat moet je tegen ze zeggen? Begrijpen ze het? Hij wist heel goed dat als hij niet door de explosie overweldigd was, niemand het hem had kunnen uitleggen. Hij zou gelachen hebben. En hij wil geen mikpunt van spot worden, maar het mededogen is er... wat wezenlijk is naarmate je meer en meer gecenterd raakt, meer en meer jezelf, meer en meer onscheidbaar van het bestaan. Mededogen komt dan gewoon naar je toe. Het is niet iets om te ontwikkelen, niet iets om te trainen. Net zoals de lente komt en de bloemen gaan bloeien, de morgen komt en de bomen wakker gaan worden, iets spontaans... zo is het met mededogen.

Hij deed z'n uiterste best – op welke manier kun je het overbrengen? Maar alle woorden zijn leeg. En het probleem is nog ingewikkelder: hij spreekt dan de woorden, en iets van de waarheid gaat bij het spreken verloren. De persoon hoort het dan, en alles wat vergeten wordt, gaat verloren in zijn luisteren, omdat hij het op zijn eigen manier gaat uitleggen, overeenkomstig zijn eigen vooroordelen.

Op de zevende dag besloot hij helemaal niet te spreken. Die zeven dagen waren een voortdurende pijn – ‘ik weet het nu, maar ik ben absoluut hulpeloos.’ Het verhaal gaat dat vijf goden... in het Boeddhisme is er niet één god, er zijn evenveel goden als er levende wezens zijn, omdat elke levend wezen uiteindelijk in een god tot bloei moet komen. Voor zover het de vraag over goden betreft, zijn de Islam, het Judaïsme en het Christendom erg dictatoriaal. Hun goden lijken meer op Ronald Reagan dan wie ook. Het Boeddhisme heeft een zeer

democratisch idee over god. Iedereen heeft de potentie. Het hangt van jou af wanneer je het realiseert. En er is ook geen haast, want de eeuwigheid staat ter beschikking.

Vijf goden kwamen naar Boeddha toe, smeekten hem: ‘Het gebeurt heel zelden, in miljoenen jaren, dat een mens deze staat bereikt, deze ruimte, deze gelukzaligheid, deze waarheid. En het hele bestaan wacht er nu op dat uw uitstraling het bewustzijn verheft van al diegenen die er klaar voor zijn om in beweging te komen, die er klaar voor zijn om te transformeren, en u heeft besloten niet te spreken! We zijn gekomen om u te smeken, spreek alstublieft.’

Ze moesten vele dagen bij Gautam Boeddha pleiten, want elk argument werd door hem weerlegd. En de goden voelden ook dat hij gelijk had: niemand gaat het begrijpen, iedereen gaat het verkeerd begrijpen. In plaats van mensen te helpen, is de kans groter dat de mensen hem dood stenigen!

Maar ze waren onvermurwbaar. Ze trokken zich terug in het bos om zich voor te bereiden op de laatste discussie met Boeddha...’In alles wat hij zegt, heeft hij gelijk en we kunnen hem niet overtuigen te spreken. Ten eerste is de waarheid onuitsprekelijk. Ten tweede is ze onbegrijpelijk. Ten derde gaat ze in tegen de ideeën van mensen over waarheid, en dat brengt haatgevoel teweeg.’

Ik kan dit uit eigen ervaring zeggen...

Dale Carnegie schreef een boek met als titel: ‘Hoe vrienden te winnen en mensen te beïnvloeden.’ Mijn eigen ervaring is gelegen in hoe mensen te beïnvloeden en vijanden te scheppen! Ik heb overal ter wereld zoveel vijanden gecreëerd dat mogelijk niemand met mij kan wedijveren. Vijfentwintig landen hebben in hun volksvertegenwoordiging wetten aangenomen dat ik hun land niet kan binnengaan. Niet alleen kan ik er niet binnengaan, ik kan niet eens met mijn vliegtuig op hun internationale luchthaven landen om bij te tanken. Dat neemt niet meer dan vijftien minuten in beslag. In vijftien minuten op hun internationale luchthaven – en ik kom het vliegtuig niet uit – is hun hele moraliteit in gevaar. Hun oude traditie van duizenden jaren is in gevaar. Hun kerk is in gevaar. Hun hele nieuwe generatie kan besmet worden doordat ik alleen maar in een vliegtuig zit op een internationale luchthaven.

De goden werkten er hard aan – hoe konden ze Gautam Boeddha overreden? Argumenten leken nergens toe te leiden. Tenslotte kwamen ze voor de laatste keer en ze zeiden: ‘Alles wat u tegen ons gezegd heeft, is waar. Alleen nog één punt: er zijn miljoenen mensen die u niet begrijpen, en er zijn miljoenen die vijandig worden tegen u omdat uw waarheid hun leugens zal vernietigen. En hun leugens zijn hun bemoediging, hun troost, hun enige hoop. Uw waarheid is te gevaarlijk. We zijn overtuigd van uw argumenten; alleen maar één eenvoudig punt: onder miljoenen mensen kan er één persoon zijn... U kunt de mogelijkheid niet ontkennen van één persoon die zich precies op de grenslijn bevindt en maar een klein duwtje nodig heeft. Gaat u die mens helpen om de grens te overschrijden?’

Gautam Boeddha was het er mee eens: ‘Er is een mogelijkheid van iemand, ergens, die precies op dat punt staat maar zich vastklampt, omdat hij bang is het onbekende in te gaan. Een klein duwtje, en zelfs voordat hij het beseft, heeft hij zijn vleugels geopend en is weggevlogen in het onbekende. Ik zal spreken. Ik zal spreken tot aan mijn laatste ademtocht.’ En hij sprak veertig jaar lang. Hij was een mens van oneindige betrokkenheid bij zijn belofte. Hij ging door tot het allerlaatste – een onmogelijke opgaaf. Voor de waarheid staan is volkomen alleen staan tegenover de hele historie van de mensheid. Voor de waarheid staan is volkomen alleen staan tegenover de hele wereld. En ik zeg dit vanuit mijn eigen ervaring. Enkele dagen geleden ontving ik een brief van een man die werkt voor Time Magazine in Amerika. Hij stelde twee vragen – één ervan is belangrijk voor jullie. Hij zegt: ‘Uw inspanning is erop gericht de mensheid te redden; waarom heeft u dan in strijd met Jezus gesproken?’

In de eerste plaats doe ik geen enkele moeite iemand te redden. En ik heb in strijd met Jezus gesproken omdat hij mensen troost gaf... 'Ik zal je redden.' Dat is de gevaarlijkste en giftigste uitspraak. Het maakt je ontspannen – je hoeft je geen zorgen te maken, je gelooft eenvoudig in Jezus en hij redt je. Op de dag van het laatste oordeel gaat Jezus zijn schapen rangschikken en tegen God zeggen: 'Dit zijn mijn mensen.' Zij gaan het paradijs binnen en de resterende mensheid komt voor eeuwig terecht in de onpeilbare duisternis van de hel. Ik ben tegen dergelijke bemoedigingen.

En de man schijnt een Jezus zonderling te zijn. Hij kan niet eens begrijpen welke vraag hij stelt. Wie is door Jezus gered? Hij kon zichzelf niet redden, en op het laatste moment aan het kruis raakte hij volkomen gedesillusioneerd. Heel weinig mensen hebben in zulke diepe illusies geleefd als Jezus Christus, want hij geloofde dat hij de eniggeboren zoon van God is. Wat gebeurde er? Ging God methoden tot geboortebeperving gebruiken? Waarom maar één geboren zoon? De werkelijkheid is dat Jezus niet de zoon was van zijn eigen vader, Jozef. Een of andere vandaal heeft de arme onschuldige Maria een strek geleverd. Die vandaal is de Heilige Geest geworden.

Als dergelijke dingen heilig zijn, wat is dan onheilig? Vrouwen van andere mensen zwanger maken zonder hun toestemming – als dit heilig is dat is er in de wereld niets onheilig. Maar hij bleef bij dit idee dat hij de eniggeboren zoon van God is en hij gekomen is om de mensheid te redden.

Aan het kruis... want de mensen raakten tenslotte te verveeld. Judea was een heel klein gebied en hij zwierf rond in Judea met hetzelfde te zeggen: 'Ik ben gekomen om je te redden.' En iedereen wist dat hij ongeschoold, onontwikkeld was. Hij weet niets van de geschriften, hij is niet eens een rabbi, hij werkte met zijn zogenaamde vader Jozef in zijn timmermanswerkplaats, en plotseling is hij de eniggeboren zoon van God geworden. Natuurlijk irriteerde hij de mensen, verveelde de mensen. Als je niet gered wilt worden, raak je verveeld als iemand elke dag aan je deur komt kloppen om te zeggen dat hij gekomen is om je te redden.

Jezus werd om andere redenen gekruisigd dan Socrates vergiftigd werd. Socrates werd vergiftigd omdat hij een waarheid had die de troostrijke gedachten van de mensen volkomen absurd maakte. Jezus geeft integendeel troostrijke gedachten. Wie waren de mensen die zich rond hem verzamelden? Hij had twaalf apostelen. Allemaal waren het vissers, landbouwers, tuiniers. Behalve Judas was niemand geschoold. En natuurlijk dachten ze: 'Dit is een goede kans. Op eigen kracht kunnen we geen hoop hebben gered te worden. En deze man is zo gezaghebbend, laten we ons aan hem vasthouden. Er valt niets te verliezen.'

Maar aan het kruis werd zelfs Jezus achterdochtig. Want hij wachtte – God komt wel, zittend op een witte wolk, een wonder doen, zijn eniggeboren zoon redden en de Joden bewijzen dat: 'Jullie waren fout, jullie hebben mijn zoon verkeerd behandeld.' Maar er gebeurde niets, zelfs geen witte wolk. Hij keek weer en nog eens naar de hemel. Er was geen aanwijzing voor enig wonder, niet eens een generale repetitie. Alles was stil en uiteindelijk gooide hij eruit: 'Vader, heeft u mij verlaten? Heeft u mij vergeten?' Maar nog steeds was er geen antwoord.

Er is geen vader in de hemel en de hemelen geven niemand antwoord.

Deze man van Time Magazine zegt tegen me: 'U bent gekomen om de mensheid te redden...'  
Wie gaf hem dat idee? Ik wil niemand redden. Het is jouw zaak, waarom zou ik me in jouw leven mengen? Zelfs als de inmenging ten goede is. Ik kan mijn eigen ervaringen uitleggen, ik kan mogelijke wegen aangeven, maar ik ga niemand redden. Je moet de weg alleen gaan, zonder enige illusies.

Ja, inderdaad als ik iemand aantref precies op de grens, dan geef ik hem een zetje. Ik ben lui, maar dat kan ik wel doen. Ik probeer Amrito een zetje te geven; hij zit precies op de grens, maar er is altijd een verlangen om terug te kijken... de prachtige ervaringen van de mind, en

voor je uit is er een open hemel zonder grenzen. Dat schept angst en beven. Maar Amrito is dichterbij en dichterbij me gekomen, dus ga ik het risico nemen en duw hem het onbekende in. Hij zegt: ‘Wilt u iets zeggen over de niet-dramatische kwaliteit van echt inzicht?’ In echt inzicht zit geen drama; het is absoluut gewoon. Mensen houden van drama, alhoewel ze weten dat het alleen maar toneelspel is. Alle godsdiensten creëren toneelstukken voor het amusement van de mensen. Mensen houden ervan geamuseerd te worden. Maar Amrito, er zal nu geen enkele dramatische ervaring zijn – alleen maar een zetje en een geluid dat je achterna komt: ‘Aha!’

Milarepa heeft gevraagd: ‘Waarom houdt u van hoe kinderen zijn?’ De reden is heel eenvoudig. Omdat ze zulke onschuldige mensen zijn, zo niet serieus, onbewust van allerlei soorten spelletjes die de mensen spelen – alledaags, plechtig, menselijk, bovenmenselijk. Ik geef je een paar voorbeelden zodat je Amrito kunt vergeten en wat er met hem gebeurde.

De familie Goldberg is aan het picknicken. Hymie staat bij de rand van een hoge rots en kijkt met bewondering naar de zee die te pletter slaat op de rotsen ver beneden. Kleine Herschel komt naar hem toe en zegt: ‘Hé vader, moeder zegt dat het daar niet veilig is. Of je doet dus een stap terug of je geeft mij de sandwiches.’

Kleine Ernie is aan het strand als een mooi blondje uit de branding komt en ontdekt dat ze het bovendeel van haar bikini is kwijtgeraakt.

In verlegenheid gebracht kruist ze haar armen voor haar borst en haast zich over het strand. Ze is bijna bij de plek waar ze haar handdoek achtergelaten heeft als kleine Ernie vraagt: ‘Juffrouw, als u die puppies weggeeft, mag ik dan die met het roze neusje hebben?’

Juffrouw Goodbody, de onderwijzeres, komt bij haar klas als kleine Ernie naar haar toe komt uit de andere richting, weloverwogen knipogend met zijn linkeroog.

‘Ernst’, zegt juffrouw Goodbody, nogal geschokt, ‘knipoog je naar mij?’

‘Nee’, zegt Ernie, terwijl hij een draai naar links maakt de klas in, ‘ik heb alleen maar mijn richtingaanwijzer aan.’

Oké Maneesha?

*Ja, geliefde meester.*